Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

НН Архітектурно-художній інститут
Кафедра Архітектури будівель і споруд

СИЛАБУС
освітнього компонента – ОК 8
Методологія науково-проєктного процесу збереження історичного міста

Освітній рівень	другий (магістерський)
Галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво
Спеціальність (спеціалізація)	G17 Архітектура та містобудування
Освітньо-професійна програма	Реставрація архітектурних об'єктів
Обсяг освітнього компонента	**3 кредити ЄСТS** (90 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні
Індивідуальні завдання	реферат
Форми підсумкового (семестрового) контролю	екзамен

Викладач (Викладачі):
Суханов В.Г., д.т.н., проф. директор Архітектурно-художнього інституту ОДАБА;
Мержієвська Н.Ю., к.арх., доцент кафедри Архітектура будівель та споруд Архітектурно-художнього інституту ОДАБА.

В процесі вивчення освітнього компонента у здобувачів вищої освіти сформуються навички та вміння Метою вивчення даного компонента є формування у магістрів цілісного розуміння науково-проєктного процесу, який є невід'ємною складовою сучасної практики реставрації та збереження історичного середовища. Процес збереження історичного міста вимагає від архітектора-реставратора не лише технічних навичок, а й глибокого методологічного підходу, що базується на інтеграції архівних досліджень, натурних обстежень та нормативних вимог.

Передумови для вивчення освітнього компонента: Основи реконструкції та реставрації архітектурних об'єктів

Програмні результати навчання:

ПРН 1 Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері архітектури та містобудування і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.

ПРН 2 Мати спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності у сфері архітектури та містобудування з метою розвитку нових знань та процедур.

ПРН 4 Розуміти і застосовувати у практичній діяльності теоретичні і практичні засади проектування інноваційних об'єктів містобудування, житлових, громадських, промислових будівель і споруд, реконструкції і реставрації архітектурних об'єктів, методи досягнення раціонального архітектурно-планувального, об'ємно-просторового, конструктивного рішення, забезпечення соціально-економічної ефективності, екологічності, енергоефективності.

ПРН 12 Знати і застосовувати у практичній діяльності законодавство і нормативну базу щодо проведення досліджень та розробки архітектурно-містобудівних проектів.

ПРН 13 Обґрунтовувати безпекові, санітарно-гігієнічні, екологічні, інженерно-технічні і техніко-економічні рішення і показники у комплексному архітектурно-містобудівному проектуванні.

ПРН 17 Викладати спеціальні навчальні дисципліни з архітектури, містобудування та реставрації об’єктів культурної спадщини у закладах вищої освіти.

Диференційовані програмні результати навчання:

знати:

- принципи, методи та етапи розроблення науково-проєктної документації (НПД) на реставрацію пам’яток архітектури та містобудування відповідно до вимог ДБН А.2.2-14:2016;

володіти:

- розвинутими навичками самостійної аналітичної роботи через підготовку реферативних матеріалів та виконання практичних завдань, що моделюють реальні професійні ситуації

вміти:

- опанування нормативно-правової бази; інтеграція сучасних технологій; формування реставраційного мислення; наукова обґрунтованість рішень.

Тематичний план

Тема 1. Історичне місто. Культурна спадщина. "Закон України про охорону об'єктів культурної спадщини". Типи об'єктів культурної спадщини (ОКС).

Тема 2. Види ОКС. Нормативна документація, яка використовується при проектуванні та виконанні робіт на ОКС.

Тема 3. Науково-проектна документація (НПД) на реставрацію пам'яток архітектури та містобудування: склад та загальний зміст.

Тема 4. Протиаварійні та невідкладні консерваційні роботи на ОКС: склад та зміст, особливості.

Тема 5. Склад та зміст розділу НПД "Попередні роботи".

Тема 6. Склад та зміст розділу НПД "Комплексні наукові дослідження".

Тема 7. Закордонний досвід реставрації ОКС. Міжнародні конвенції та протоколи з питань збереження та охорони культурної спадщини.

Тема 8. Приклади ОКС, що розташовані у м. Одеса, Одеської області, Україні.

Тема 9. Особливості обстеження та оцінки технічного стану ОКС.

Тема 10. Склад та зміст окремих стадій НПД згідно з ДБН.

Тема 11. Науково-реставраційний звіт: склад та зміст.

Тема 12. Системний підхід до вирішення деяких питань, що виникають при розробці НПД та виконання робіт на ОКС.

Тема 13. Захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту. Постанова Кабінету Міністрів України №1342 від 15 листопада 2022 р. та в редакції Постанови КМУ від 01 жовтня 2025р. №1237.

Тема 14. Особливості застосування постанови Кабінету Міністрів України (КМУ) №1342 від 15 листопада 2022 р. та в редакції Постанови КМУ від 01 жовтня 2025р. №1237 в умовах збройного конфлікту України з рф: приклади ОКС у м. Одеса, що постраждали у наслідок ракетних обстрілів та дронових атак.

Тема 15. Спеціальна професійна термінологія, яка використовується на ОКС.

Тема 16. Енергоефективність ОКС: проблеми та можливості її забезпечення.

Тема 17. Закон України "Про охорону культурної спадщини".

Тема 18. Автентичність ОКС - пам'яток архітектури та містобудування: види та особливості збереження, вітчизняний та закордонний досвід.

Тема 19. Хіміко-технологічне обстеження будівель та споруд - ОКС. Вибір матеріалів для реставраційних робіт.

Тема 20. Роль матеріалів, що застосовуються при виконанні реставрації на ОК

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний та максимальний рівень оцінювання щодо отримання «екзамену» за освітнім компонентом «**Методологія науково-проєктного процесу збереження історичного міста**» складає від 60 балів до 100 балів.

За освітнім компонентом передбачено виконання реферату.

ЗМІСТ реферату

1. Науково-проектна документація на реставрацію пам'яток архітектури та містобудування: склад та загальний зміст

1.1. Основні нормативні документи

1.2. Етапи та склад науково-проектної документації

Висновки

2. Автентичність ОКС - пам'яток архітектури та містобудування: види та особливості збереження, вітчизняний та закордонний досвід

1.1. Поняття автентичності

1.2. Особливості збереження автентичності

1.3. Вітчизняний досвід

1.4. Закордонний досвід

Висновки

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

Загальна семестрова оцінка є сумою балів двох складових:

1) поточного контролю протягом семестру – накопичення балів шляхом виконання завдань на практичних заняттях, виконання реферату та його презентація, відповіді під час опитування на заняттях (максимум 60 балів);

2) підсумкового контролю під час екзаменаційної сесії, тобто безпосередньо на екзамені (максимум 40 балів).

Інформаційне забезпечення

Основна література

1. Закон України «Про охорону культурної спадщини» № 1805-III (із актуальними змінами та доповненнями).
2. Закон України «Про охорону археологічної спадщини» № 1626-IV.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 р. № 878 «Про затвердження Списку історичних населених місць України».
4. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій».
5. ДСТУ-Н Б Б.2.2-10:2016 «Настанова з розроблення розділу «Охорона культурної спадщини» у складі містобудівної документації».
6. Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи (Гранадська конвенція), ратифікована Україною у 2006 році.
7. Міжнародна хартія з консервації й реставрації пам'яток та визначних місць (Венеційська хартія, 1964 р.).
8. Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи (Гранадська конвенція, 1985 р.), ратифікована України у 2006 р.
9. Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валетська хартія, 1992 р.), ратифікована України у 2003 р.
10. Закон України «Про охорону культурної спадщини» № 1805-III (із сучасними змінами та доповненнями).
11. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» № 3038-VI.
12. ДБН А.2.2-14:2016 «Склад та зміст науково-проектної документації на реставрацію пам'яток культурної спадщини».

13. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій» (в частині регулювання зон охорони пам'яток та історичних ареалів).
14. ДСТУ 9171:2025 «Настанова щодо забезпечення сталого використання природних ресурсів під час проєктування споруд».
15. ДБН В.2.6-31:2021 Теплова ізоляція та енергоефективність будівель https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2022/08/DBN-V_2_6-31-2021.pdf
16. ДБН А.3.2-2:2009 «Охорона праці і промислова безпека у будівництві».
17. НПАОП 45.2-7.03-17 «Мінімальні вимоги щодо безпеки та здоров'я працівників на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках».

Допоміжні джерела інформації

18. Методичні вказівки до курсової роботи з дисципліни "Будівельні конструкції (частина 2)" для студентів спеціальності 192 "Будівництво та цивільна інженерія". Постернак О.О., Ковтуненко Д.О., Агаєва О.А., Король І.В. Одеса: ОДАБА, 2020.
19. Бевз М. В. Методологічні основи збереження та регенерації заповідних архітектурних комплексів історичних міст (на прикладі Західної України). Львів: Видавництво ПП «Центр Європи», 2004.
20. Вечерський В. В. Спадщина містобудування України: Теорія і практика охорони та використання культурної спадщини. К.: НДІТІАМ, 2003.
21. Гнатюк Л. Р., Чернявський В. Г. Основи дизайну архітектурного середовища: Підручник. К.: НАУ, 2007.
22. Куцевич В. В. Архітектура громадських будівель і споруд: Довідник проектувальника. К.: Кий, 2011.
23. Тимофієнко В. І. Архітектура і монументальне мистецтво: Терміни та поняття. К.: Видавництво Інституту проблем сучасного мистецтва, 2002.
24. Бевз М. В. Методологічні основи збереження та регенерації заповідних архітектурних комплексів історичних міст. — Львів: Видавництво ПП «Центр Європи», 2004.
25. Вечерський В. В. Пам'яткоохоронні інституції в Україні: історія та сучасність. — К.: НДІТІАМ, 2004.
26. Косенко Ю. О., Постернак О. О. Особливості обстеження та фіксації пошкоджень несучих конструкцій історичних будівель (Методичні матеріали кафедри). — Одеса: ОДАБА, 2021.
27. Прибєга Л. В. Охорона та реставрація архітектурної спадщини України: Методологічний аспект. — К.: Мистецтво, 2009.
28. Тимофієнко В. І. Історія архітектури Стародавнього світу та Середніх віків: Підручник. — К.: Кий, 2006.